משנה · אחרונים · עיקר תוספות יום טוב · סדר זרעים

עיקר תוספות יום טוב על משנה תרומות

משולם בן יואל כץ, רבי יום טוב ליפמן הלר הלוי

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

עיקר תוספות יום טוב על משנה תרומות

משולם בן יואל כץ, רבי יום טוב ליפמן הלר הלוי

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/עיקר-תוספות-יום-טוב-על-משנה-תרומות/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
משנה א 5
משנה ב 5
משנה ג 5
משנה ה 5
משנה ו 6
משנה ז 6
משנה ח 6
משנה י 7
פרק ב 7
משנה א 7
משנה ב 7
משנה ג 7
משנה ה 7
משנה ו 8
פרק ג 8
משנה א 8
משנה ג 8
משנה ד 8
משנה ה 9
משנה ו 9
משנה ח 9
משנה ט 9
פרק ד 10
משנה א 10
משנה ב 10
משנה ג 10
משנה ד 10
משנה ה 11
משנה ו 11
משנה ז 11
משנה ח 11
משנה י 11
משנה יא 12
משנה יב 12
משנה יג 12
פרק ה 12
משנה א 12
משנה ב 13
משנה ג 13
משנה ד 13
משנה ו 13
משנה ט 13
פרק ו 14
משנה א 14
משנה ג 14
משנה ד 14
משנה ה 14
פרק ז 15
משנה א 15
משנה ב 15
משנה ג 15
משנה ה 15
משנה ז 15
פרק ח 16
משנה א 16
משנה ב 16
משנה ג 16
משנה ה 16
משנה ח 16
משנה ט 16
משנה י 17

פרק ט 17
משנה ב 17
משנה ג 17
משנה ד 17
משנה ה 17
משנה ו 17
משנה ז 17
פרק י 18
משנה ב 18
משנה ג 18
משנה ה 18
משנה ו 18
משנה ח 18
משנה ט 19
משנה י 19
משנה יא 19
פרק יא 19
משנה א 19
משנה ב 19
משנה ג 19
משנה ד 19
משנה ו 19
משנה ח 20
משנה ט 20
משנה י 20

פרק א

משנה א

א וּמִיהוּ תֵּימַהּ לְפֵרוּשֵׁי מַתְנִיתִין בְּכֹהֲאי גַּוְנָא, דְּמִמַּה נַפְשָׁךְ אִי קָאֵי מַנְיָנָא עַל לֹא יִתְרֹמוּ, אִם כֵּן נִיעָא דְּדַוְקָא חֲמִשָּׁה לֹא יִתְרֹמוּ, הָא אֲחֵרִים אֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה תּוֹרְמִים, וְאִי קָאֵי עַל וְאִם תָּרְמוּ אֵין תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה, מַשְׁמַע נַמִּי הָא אֲחֵרִינֵי אִם תָּרְמוּ בְּדִיעֲבַד מִיהָא תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ב יְרוּשַׁלְמִי, וְהַךְ קְרָא בִּתְרוּמַת הַמִּשְׁכָּן כְּתִיב, וַיָּלְפִינַן מִנֵּיהּ תְּרוּמַת כֹּהֲנִים, מִדְּאִקְרֵי נַמִּי תְּרוּמָה כְּדִכְתִיב וַאֲנִי נָתַתִּי לָכֶם אֶת מִשְׁמֶרֶת תְּרוּמֹתָי. הָרַמְבַּ"ם:

ג וְכֵן הַיּוֹצֵא יְחִידִי בַּלַּיְלָה וְהַלָּן בְּבֵית הַקְּבָרוֹת וְהַמְקָרֵעַ אֶת כְּסוּתוֹ, הָעוֹשֶׂה אַחַת מֵאֵלּוּ הוּא שׁוֹטֶה. יְרוּשַׁלְמִי:

ד **אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה**. מִשּׁוּם דְּהַנָּכְרִי אֵינוֹ בִּכְלָל עִם הַחַיָּבִים לִתְרֹם, לְפִיכָךְ הוֹצִיאוֹ מִן הַכְּלָל וּשְׁנָאוֹ בְּבָבָא בִּפְנֵי עַצְמָהּ:

משנה ב

ה וְאַתְיָא כְּתַנָּא קַמָּא דְּמִשְׁנָה ג' פֶּרֶק ב' דִּבְרָכוֹת דְּפָסַק הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ, דְּהָתָם נַמִּי לְכַתְּחִלָּה מוֹדֶה דְּצָרִיךְ לְהַשְׁמִיעַ לְאָזְנָיו:

משנה ג

ו **רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר כו'**. בְּפֶרֶק ב' דִּמְגִלָּה מִשְׁנָה ד' כָּתַבְתִּי בְּשֵׁם הַתּוֹסָפוֹת בְּשֶׁהִגִּיעַ לְחִנּוּךְ, וְהָכָא נַמִּי דְּכָוְתֵיהּ, וּמִשּׁוּם הָכִי תְּנַן שֶׁלֹּא הֵבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת, דְּמַשְׁמַע דְּבִסְמוּךְ לָהֶן מֵירֵי. אֲבָל הָרַ"שׁ מוֹכִיחַ דְּהָכָא בְּכָל קָטָן קָאָמַר, וּמִשּׁוּם רַבִּי יוֹסֵי נָקַט. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ה

ז וְכֵן פֵּרֵשׁ הָרַמְבַּ"ם. וּדְבַר תֵּימַהּ הוּא דְּמַאי קָא מַשְׁמַע לָן, שֶׁאֵין פּוֹטֵר עַצְמוֹ מֵחוֹבוֹ בְּשֶׁל אֲחֵרִים, וְנִרְאֶה כְּפֵרוּשׁ הַיְרוּשַׁלְמִי דִּבְעָנִי עַצְמוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ פֵּרוֹת שֶׁל טֶבֶל מֵירֵי, וְאֵין תּוֹרְמִין מֵהֶן מִשּׁוּם דְּהֶוֵי מִפְטוּר עַל הַחִיּוּב:

ח וְנוֹסְחָא אַחֲרִינָא שֶׁל הָרַמְבַּ"ם, שֶׁלֹּא נִטְּלָה תְּרוּמָתוֹ. וּמְפָרְשָׁהּ שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה אוֹתוֹ מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן תְּרוּמָה גְּדוֹלָה אֶלָּא אִם כֵּן חוֹשֵׁב כַּמָּה יֵשׁ בּוֹ מִן הַתְּרוּמַת מַעֲשֵׂר, וּמַה שֶּׁיִּשָּׁאֵר הוּא שֶׁרַשַּׁאי לַעֲשׂוֹת תְּרוּמָה גְּדוֹלָה עַל כְּרִיוֹ. וְהוּא תֵּימַהּ דְּמַאי קָא מַשְׁמַע לָן, פְּשִׁיטָא שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבֶן לֵוִי לְשַׁלֵּם חוֹב תְּרוּמָה גְּדוֹלָה שֶׁעָלָיו מִתְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁכְּבָר נִתְחַיֵּב לְתִתָּהּ לְכֹהֵן. וְאֶפְשָׁר דְּקָא מַשְׁמַע לָן דְּכֵיוָן שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁתָּרַם לֹא חִשֵּׁב בְּדַעְתּוֹ שֶׁיַּפְרִישׁ תְּחִלָּה הַתְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁבּוֹ עַל הַטֶּבֶל, וּבְמֵזִיד מֵירֵי כְּמוֹ שֶׁאָכְתֹּב בְּפֶרֶק ב' מִשְׁנָה ב'. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ט וְתֵימַהּ לִי מִנַּיִן, דְּהָא בְּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן קְרָאֵי דְּרִשִׁינַן בְּפֶרֶק ז' דִּבְרָכוֹת, וְאוּלַי מִסְּבָרָא מִפְּנֵי שֶׁשֵּׁם מַעֲשֵׂר אֶחָד הוּא, וַאֲפִלּוּ תְּרוּמָה יָלְפִינַן מִמַּעֲשֵׂר כְּמוֹ שֶׁאֲכְתֹּב לְקַמָּן. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

י וּמִנַּיִן יוֹדֵעַ שֶׁהֲבִיאָה שְׁלִישׁ, כָּל שֶׁזּוֹרְעָהּ וּמַצְמַחַת בְּיָדוּעַ שֶׁהֲבִיאָה שְׁלִישׁ. בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי, וְעַיֵּן בְּתוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

יא וּלְפִי זֶה מִן הַמְחֻבָּר עַל הַמְחֻבָּר נַמִּי לֹא, וְקַשְׁיָא אַמַּאי לֹא תָּנֵי לַהּ. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

יב לְפִי שֶׁעָנָיִן אֶחָד כּוֹלֵל אוֹתָם, וְהוּא שֶׁיּוֹצִיא מִזֶּה מַה שֶּׁהוּא חַיָּב בּוֹ מִן הַחֹק. הָרַמְבַּ"ם:

יג **מִפֵּרוֹת חוּצָה לָאָרֶץ**. שֶׁנִּתְחַיְּבוּ בְּתַקָּנַת נְבִיאִים אוֹ תַּקָּנַת חֲכָמִים, בְּמִשְׁנָה ג' סוֹף מַסֶּכֶת יָדַיִם:

יד מִשּׁוּם דַּהֲוֵי אֲמֵינָא דִּלְעֵיל מִשְׁנָה א' לֹא אַמְעִיט אֶלָּא דְּרַבִּי יוֹסֵי, אִיצְטְרִיךְ תּוּ הָכָא. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ו

טו **הָאֹכֶל**. וְאִם תֹּאמַר אַמַּאי לֹא כָּלִיל בַּהֲדֵי הֲנָךְ חֲמִשָּׁה חֲרֵשׁ הַמְדַבֵּר וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ, וְלִתְנֵי שִׁשָּׁה, וְאַמַּאי תָּנֵי לַהּ בְּמִשְׁנָה ב' בְּאַפֵּי נַפְשֵׁיהּ. וְיֵשׁ לוֹמַר דְּהוֹאִיל וּלְעֵיל בָּעֵי לְפֵרוּשֵׁי פְּלֻגְתָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסֵי בְּקָטָן, תָּנֵי נַמִּי פֵּרוּשָׁא דְּחֵרֵשׁ שֶׁנִּשְׁנָה קֹדֶם לְקָטָן. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

טז **וְאִם תָּרְמוּ תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה**. לְפִי שֶׁאֵין הַבְּרָכוֹת מְעַכְּבוֹת, וְכֵן אִם תָּרַם בְּדִיעֲבַד מִן הָרַע עַל הַיָּפָה. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ז

יז **לֹא בְמִדָּה כוּ'**. וְאַף עַל גַּב דַּחֲכָמִים נָתְנוּ בּוֹ שִׁעוּר כְּדִתְנַן בְּמִשְׁנָה ג' פֶּרֶק ד', מִכָּל מָקוֹם יַעֲשֶׂה כְּדִין תּוֹרָה וְלֹא יִתְרֹם בְּמִדָּה כוּ' אֶלָּא אוֹמְדוֹ וּמַפְרִישׁ בְּדַעְתּוֹ כַּשִּׁעוּר דִּלְקַמָּן. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ח

יח **הַנִּכְתָּשִׁין וְכוּ'**. שֶׁזֶּה דּוֹמֶה לְתוֹרֵם מִדָּבָר שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ עַל דָּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ:

יט **וַיְחַזֹּר וְיִתְרֹם**. לֹא אִתְפָּרַשׁ אִם יִתְּנֵם שְׁתֵּיהֶן לַכֹּהֵן בְּלֹא דְּמִים וּמְשׁוּם קְנָסָא, אוֹ שֶׁיִּתֵּן לַכֹּהֵן הַשְּׁנִיָּה בְּדָמִים כְּמוֹ בְּרֵישׁ פֶּרֶק ג':

כ חוּץ מִדְּמֵי תְּרוּמָה שֶׁבָּהּ, כְּדִין מְדֻמָּע דְּרֵישׁ פֶּרֶק ה'. וְעַיֵּן בְּתוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

כא רוֹצֶה לוֹמַר תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר, דְּמִדְּאוֹרַיְתָא כְּבָר נִתְקְנָה מִתְּרוּמָה גְּדוֹלָה, שֶׁהָרִאשׁוֹנָה הִיא תְּרוּמָה מִדְּאוֹרַיְתָא:

משנה י

כב וְהָכִי נַמִי הַתּוֹרֵם שֶׁמֶן עַל הַזֵּיתִים, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁתְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה, מִכָּל מָקוֹם צָרִיךְ שֶׁיַּחֲזֹר וְיִתְרֹם כְּדִלְעֵיל מִשְׁנָה ח', וְחַד מִתְּרֵי נָקַט:

פרק ב

משנה א

א כְּדְתָנַן סוֹף פֶּרֶק קַמָּא דְּחַלָּה. וְהָכָא בִּתְרוּמָה גְּדוֹלָה. אֲבָל תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר לֹא בָּעִינַן. מִשְׁנָה ה' פֶּרֶק ב' דְּבִכּוּרִים:

ב **עֲרֵמָה**. פֵּרֵשׁ הָרַ"שׁ כְּרִי:

משנה ב

ג **וּמֵזִיד לֹא עָשָׂה כְלוּם**. דַּאֲפִלּוּ הַהִיא גְּרִיוָא הָדָר לְטָבְלָהּ. וְרַבִּי נָתָן בַּר אוֹשַׁעְיָה אָמַר לֹא עָשָׂה כְלוּם לְתַקֵּן הַשִּׁירַיִים, אֲבָל תְּרוּמָה הֲוֵי, רֵישׁ הָאִשָּׁה רַבָּה. וּפְסַק הָרַמְבַּ"ם כְּרַבִּי נָתָן:

ד כֵּן כָּתַב הָרַ"שׁ. וּלְפֵרוּשׁוֹ נִרְאָה דְּמֵעֲשֵׂר טָבֵל טָמֵא אֵירִינָן. אֲבָל בְּדִבְרֵי הָרַ"ב דְּמַפֵּרֵשׁ בְּדִרְבִּי יְהוּדָה שֶׁהוּא טָמֵא אוֹ שֶׁהוּא טָבֵל מַשְׁמַע דְּדִינָא דְּטָבֵל לְחוּד וְלֹא לְעִנְיַן טֻמְאָה מִתַּנְיָא. וְקָשֶׁה דְּאִם כֵּן אַמַּאי לֹא עָשָׂה כְלוּם, הָרֵי כָּתַב בְּמִשְׁנָה ה' פֶּרֶק דְּלִעֵיל בְּשֵׁם סִפְרֵי דְּכְשֶׁמְּקַדְּשׁוֹ בְּתוֹכוֹ עוֹשֶׂה מִמֶּנּוּ תְּרוּמָה גְּדוֹלָה, וְאֵין לְחַלֵּק בֵּין תְּרוּמָה גְּדוֹלָה לִתְרוּמַת מַעֲשֵׂר, וְעַיֵּן בְּתוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב שֶׁהֶאֱרִיךְ:

משנה ג

ה **הַמְעַשֵּׂר וְהַמְבַשֵּׁל**. מִדְּשָׁנְאָן בְּחַד בָּבָא שְׁמַע מִנָּהּ דְּמְעַשֵּׂר בְּמֵזִיד אָסוּר לוֹ לְעוֹלָם כְּמוֹ הַמְבַשֵּׁל, וְאַף עַל גַּב דְּמְבַשֵּׁל עָבֵיד אִסּוּר דְּאוֹרַיְתָא וּמְעַשֵּׂר לֹא עָבֵיד אִסּוּר דְּאוֹרַיְתָא, מִיהוּ בְּפֶרֶק ב' דְּבִיצָה מוֹקְמֵיהּ לְהַמְעַשֵּׂר בִּדְאִית לֵיהּ פֵּירֵי אַחֲרִינֵי, וְהַמְבַשֵּׁל מִשּׁוּם אִסּוּרָא דְּשַׁבָּת:

ו **יַעֲקֹר**. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּבִשּׁוּל, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲקֹר הַבִּשּׁוּל, וְכֵן בְּמַעֲשֵׂר, שֶׁכְּבָר נִתְקַן מִן הַתּוֹרָה:

ז גְּמָרָא פֶּרֶק הַנִּזְקִין, וּפֵרֵשׁ רַשְׁ"י אֵיכָא לְמֵימַשׁ מִתּוֹךְ שֶׁהַדָּבָר נִכָּר אָתֵי לְמִשְׁרֵי נְטִיעָה בַּשְּׁבִיעִית. וְהָרַ"מ כָּתַב אִם תֹּאמַר בְּשׁוֹגֵג יְקַיֵּם, יֹאמַר הַמֵּזִיד שׁוֹגֵג הָיִיתִי:

משנה ה

ח וְאִם כֵּן הַהּ פְּלֻגְתָּא פְּרוּשָׁא דְּפְלוּגְתָּא דְּרֵישָׁא [מִשְׁנָה ד] הוּא, וְהוּא דְּחַק. וְקוּשְׁטָא דְּהַהּ מַתְנִיתִין דְּבָצָל פְּלֻגְתָּא בְּאַפֵּי נַפְשֵׁהּ, וּבֵין אֵין שָׁם כֹּהֵן אוֹ יֵשׁ, פְּלִיגֵי בְּשֶׁלֵּם וְחָשׁוּב הֵי מִנַּיְהוּ עָדִיף. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ו

ט **וְתוֹרְמִין כוּ'**. כָּל זֶה מִדִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה דִּתוֹרֵם מִן הַיָּפֶה. הַר"שׁ:

י גְּמָרָא רֵישׁ פֶּרֶק ט' דִּבְכוֹרוֹת. וְאָמְרִינַן אַשְׁכְּחָן תִּירוֹשׁ וְיִצְהָר דִּכְתִיב חֵלֶב בְּכָל חַד, תִּירוֹשׁ וְדָגָן, דָּגָן וְדָגָן מִנָּא לָן. קַל וָחוֹמֶר, מַה תִּירוֹשׁ וְיִצְהָר שֶׁאֵינָן כִּלְאַיִם זֶה בָּזֶה וְאָמְרָה תּוֹרָה תֵּן חֵלֶב כּוּ', תִּירוֹשׁ וְדָגָן, דָּגָן וְדָגָן שֶׁהֵם כִּלְאַיִם לֹא כָּל שֶׁכֵּן. וְאוֹתָן שֶׁנִּתְחַיְּבוּ בִּתְרוּמָה מִדְּרַבָּנָן תְּקִינוּ כְּעֵין דְּאוֹרַיְתָא:

יא **תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה**. דִּכְתִיב וְלֹא תִשְּׂאוּ עָלָיו חֵטְא בַּהֲרִימְכֶם כוּ', מַשְׁמַע הָא אִם לֹא תָּרִימוּ מִן הַמֻּבְחָר תִּשְּׂאוּ חֵטְא, וְאִם אֵינוֹ קָדוֹשׁ נְשִׂיאַת חֵטְא לָמָּה. גְּמָרָא יְבָמוֹת דַּף פ"ט:

יב **וְהַקְּשׁוּת כוּ'**. וְהָכִי נַמִּי פְּלִיגִי לְעִנְיַן כִּלְאַיִם בְּמִשְׁנָה ב' פֶּרֶק קַמָּא דִּכְלְאַיִם. וּלְשׁוֹן הַיְרוּשַׁלְמִי רַבִּי יְהוּדָה כְּדַעְתֵּיהּ וְרַבָּנָן כְּדַעְתָּן, דְּתָנֵינַן תַּמָּן הַקְּשׁוּת וּמְלָפְפוֹן אֵינָן כִּלְאַיִם זֶה בָּזֶה, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר כִּלְאַיִם:

פרק ג

משנה א

א גְּמָרָא כְּתוּבוֹת רֵישׁ פֶּרֶק הָאִשָּׁה רַבָּה. וּפֵרְשׁוּ הַתּוֹסָפוֹת כְּלוֹמַר יַפְרִישׁ עַל מַה שֶּׁהוּא טוֹעֵם מִנֵּיהּ וּבֵיהּ כְּדֵי שֶׁיִּטְעֹם, וְתוּ לֹא, עַד כָּאן. וּבְלַאו הָכִי אִי אֶפְשָׁר, דְּטָבֵל אָסוּר לַכֹּהֵן:

ב יְרוּשַׁלְמִי. וּקְצָת קָשֶׁה, כֵּיוָן דִּמְשַׁלֵּם הַכֹּהֵן הָרִאשׁוֹנָה אִם כֵּן לֹא נָתַן תְּרוּמָה מִמָּנָּה. וְעַיֵּן בְּתוֹסָפוֹת יוֹם טוֹב:

ג **אֵינָהּ מְדַמַּעַת**. אֶלָּא יוֹצִיאֶנָּה מֵאוֹתָן חֻלִּין שֶׁעִוּר מַה שֶּׁנָּפַל בָּהֶן בִּלְבָד. וְעַל שֵׁם שֶׁהַתְּרוּמָה נִקְרֵאת דֶּמַע כְּדִלְקַמָּן מִשְׁנָה ו', קָרְאוּ לַמְּעֹרָב מִמֶּנּוּ מְדֻמָּע:

משנה ג

ד שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁתָּרַם כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּבָר נִתְקְנוּ הַחֲצָאִין וְנַעֲשׂוּ חֻלִּין, וּמֵיהוּ לָאו חֻלִּין גְּמוּרִין הֵן, שֶׁהֲרֵי לֹא נִתְקְנוּ אֶלָּא מִתְּרוּמָה גְּדוֹלָה, וַעֲדַיִן טְבוּלִין לְמַעֲשְׂרוֹת וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר:

ה **תְּרוּמַת הַשֵּׁנִי תְּרוּמָה**. פֵּרוּשׁ אַף תְּרוּמַת הַשֵּׁנִי תְּרוּמָה. כֵּן כָּתַב בַּכֶּסֶף מִשְׁנֶה פֶּרֶק ד' מֵהִלְכוֹת תְּרוּמוֹת הֲלָכָה ח', עַיֵּן שָׁם. תּוֹסָפוֹת חֲדָשִׁים:

משנה ד

ו תְּמִיהַּ לִי אַמַּאי מְפָרֵשׁ אַלִּיבָּא דְּרַבִּי עֲקִיבָא, דְּוַדַּאי דְּאַף לְרַבָּנָן שַׁיְּכָא לְהַדְּ בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים. תּוֹסָפוֹת יוֹם טוֹב (וּבְתוֹסָפוֹת חֲדָשִׁים תֵּרֵץ דְּעַל כָּרְחָךְ קָאֵי עַל תְּרוּמַת הָרִאשׁוֹן, וְאִם כֵּן לְרַבָּנָן אַף בְּלֹא הִרְשָׁה תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה):

ז כְּלוֹמַר שֶׁלְּכָךְ הִשְׁכִּירוּ חֲבֵרִים, כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי כֵן יְכוֹלִים לְהַפְרִישׁ בְּטָהֳרָה, אֲבָל אֵין לוֹמַר שֶׁהִשְׁכִּירוּם כְּדֵי לְהַפְרִישׁ, דְּהַיְנוּ הִרְשָׁה. הָרַ"שׁ:

ח אֲבָל עַכְשָׁיו אֵין תּוֹרְמִין, דְּאִם כֵּן הֲוֵי כְּתוֹרֵם מִן הַיַּיִן עַל הָעֲנָבִים שֶׁבַּגַּת, וְאֵין תּוֹרְמִין מִדָּבָר שֶׁנִּגְמָרָה מְלַאכְתּוֹ עַל דָּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ, דַּהֲנֵי עֲנָבִים דְּרוּכוֹת הֵן, וּכְדִתְנַן בַּמִּשְׁנָה פֶּרֶק קַמָּא:

משנה ה

ט כְּלוֹמַר אֲבָל בִּתְרוּמָה גְּדוֹלָה סְבִירָא לֵיהּ כְּרַבִּי אֶלְעָזָר חִסְמָא:

משנה ו

י **מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי**. דְּכָל מִלְּתָא דְּאָמַר רַחֲמָנָא לֹא תַּעֲבִיד אִי עָבֵיד מְהַנֵּי, דְּאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ לֹא מְהַנֵּי אַמַּאי לָקֵי. הָכִי אָמַר אַבַּיֵי. וְרָבָא אָמַר לֹא מְהַנֵּי מִידֵי, וְהַאי דְּלָקֵי דְּעָבַר אַמֵּימְרָא דְּרַחֲמָנָא. וּפָרֵיךְ מִמַּתְנִיתִין לְרָבָא, וּמְשָׁנֵי, שְׁאנֵי הָתָם דְּאָמַר קְרָא מִכֹּל מַעְשְׂרוֹתֵיכֶם תְּרִימוּ:

יא לְכָךְ קְרָא לַתְּרוּמָה דֶּמַע, לְפִי שֶׁנּוֹהֶגֶת בַּלַּח. וּבִכּוּרִים אֵינוֹ אֶלָּא בַּיָּבֵשׁ, שֶׁהֲרֵי אֵין מְבִיאִין בִּכּוּרִים אֶלָּא מִפֵּרוֹת כְּדִתְנַן בְּסוֹף מְכִילְתִּין:

יב לֹא תְּאַחֵר מְמֻלְּאָתְךָ וְדִמְעָךְ, מִי שֶׁרָאוּי לְהַקְדִּים אֵלּוּ הַחֲקִים מִקְצָתָם עַל קְצָתָם. הָרַמְבַּ"ם:

משנה ח

יג **שֶׁאֵינִי נֶהֱנֶה לָזֶה**. כְּלוֹמַר מִמַּה שֶּׁל זֶה. וְדַגְמָא לַדָּבָר בְּפָרָשַׁת וַיִּשְׁלַח, לְמִי אַתָּה, פֵּרֵשׁ רַשְׁ"י שֶׁל מִי אַתָּה:

יד **שָׁוִין**. וְדַוְקָא כְּשֶׁשְּׁפָתָיו וּלְבּוֹ מַכְחִישִׁין זֶה אֶת זֶה, אֲבָל לֹא מַכְחִישִׁין זֶה אֶת זֶה מְהַנֵּי בִּתְרוּמָה וְקָדָשִׁים. הָרַ"שׁ:

משנה ט

טו מִדִּבְרֵיהֶם, גְּזֵרָה מִשּׁוּם בַּעֲלֵי כִּיסִין, שֶׁלֹּא יְהֵיֶה זֶה הַמָּמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְיִתְלֶה אוֹתוֹ בְּכוּתִי כְּדֵי לְפָטְרוֹ. הָרַמְבַּ"ם:

טז **רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר כו' וַחֲכָמִים אוֹמְרִים יֵשׁ לוֹ**. מַשְׁמַע דְּעָרְלָה לְכֻלֵּי עַלְמָא יֵשׁ לָהֶן, דְּאִם עָרְלָה אֵין כָּאן רְבָעִי נַמִּי אֵין כָּאן, וְטַעֲמוֹ דְּרַבִּי יְהוּדָה לֹא מִשּׁוּם דְּסָבַר דְּיֵשׁ קִנְיָן לַנָּכְרִי בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְהַפְקִיעַ מֵחוֹבוֹתָיו, דְּהָא אִיפְּכָא שָׁמְעִינַן לֵיהּ בִּמְנָחוֹת, אֶלָּא לֹא קָאָמַר רַבִּי יְהוּדָה הָכָא אֶלָּא בְּסוּרְיָא. הָרַ"שׁ:

יז וְכֵן מָצִינוּ בִּתְרוּמַת חוּצָה לָאָרֶץ בְּמִשְׁנָה ג' פֶּרֶק ז':

פרק ד

משנה א

א וְנָסְחָא אַחֶרֶת **מִמָּקוֹם אַחֵר**. וְזֶה גִּירְסַת הָרַמְבַּ"ם, וּפֵרוּשׁוֹ שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיּוֹצִיא הַתְּרוּמָה עַל זֶה שֶׁהִפְרִישׁ מִנֵּיהּ וּבֵיהּ וְלֹא יַפְרִישׁ עָלָיו מִמָּקוֹם אַחֵר:

משנה ב

ב וְזֶה לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם, דִּבְרֵיהוּק הַחֶשְׁבּוֹן אֵינוֹ טָעוּן לָתֵת לֶעָנִי אֶלָּא תִּשַּׁע עֶשְׂרִיּוֹת מֵהַסְּאָה, וַיַּפְרִישׁ גַּם כֵּן אוֹתָן שְׁמֹנֶה סְאִין וַעֲשִׂירִית סְאָה:

ג כְּלוֹמַר וְאֵינוֹ יָכוֹל לִסְמֹךְ שֶׁכֻּלָּם בְּחֶזְקַת קַיָּמִים, אֶלָּא צָרִיךְ שֶׁיִּתְבָּרֵר לוֹ כַּמָּה קַיָּמִים, וּלְפִי מַה שֶּׁנִּתְבָּרֵר לוֹ שֶׁקַּיָּמִים כָּךְ יַפְרִישׁ עֲלֵיהֶם. וְלֹא דָמוּ לְדִתְנַן בְּסוֹף פֶּרֶק ג' דְּגִטִּין הַמַּנִּיחַ פֵּרוֹת כוּ' מַפְרִישׁ עֲלֵיהֶן בְּחֶזְקַת שֶׁהֵן קַיָּמִים, דְּהָתָם הַפֵּרוֹת אֲצָלוֹ נִשְׁאָרִים וְאֵין כָּאן חֲשָׁשׁ שֶׁנֶּאֱכְלוּ אֶלָּא שֶׁמָּא נֶאֱבְדוּ, וּלְהָא לֹא חַיְשִׁינַן דְּלֹא שְׁכִיחַ, אֲבָל הָכָא שֶׁנּוֹתְנָם לַאֲחֵרִים, לְלֵוִי וְלֶעָנִי, יֵשׁ לָחוּשׁ שֶׁמָּא נֶאֱכְלוּ:

משנה ג

ד **מֵאַרְבָּעִים**. דִּכְתִיב (יְחֶזְקֵאל מה) זֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תָּרִימוּ שִׁשִּׁית הָאֵפָה מֵחֹמֶר הַחִטִּים וְשִׁשִּׁיתֶם הָאֵיפָה מֵחֹמֶר הַשְּׂעוֹרִים. וְחֹמֶר, שִׁלְשִׁים סְאִין, וְאֵיפָה, שִׁלְשָׁה סְאִין, נִמְצָא שִׁשִּׁית הָאֵיפָה חֲצִי סְאָה, וְשִׁשִּׁיתֶם הֵינוּ תְּרֵי שִׁשִּׁית עַל חַד שִׁשִּׁית, הֲוֵי סְאָה וּמֶחֱצָה לִשְׁנֵי חֲמָרִים, לְחֹמֶר חִטִּים וּלְחֹמֶר שְׂעוֹרִים, הֲוֵי אֶחָד מֵאַרְבָּעִים. יְרוּשַׁלְמִי:

ה **מִשְּׁלֹשִׁים**. וְדָרְשׁוּ שִׁשִּׁתֵי שִׁשִּׁית מֵחֹמֶר דְּהֵינוּ סְאָה מִשְּׁלֹשִׁים סְאִין:

ו **מֵחֲמִשִּׁים**. דִּכְתִיב (בְּמִדְבַּר לא) וּמִמַּחֲצִית בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּקַּח אֶחָד אֶחָז מִן הַחֲמִשִּׁים, כָּל מַה שֶּׁאַתָּה אוֹחֵז הֲרֵי הוּא כְּזֶה, מַה זֶּה מֵחֲמִשִּׁים אַף מַה שֶּׁתֹּאחַז בְּמָקוֹם אַחֵר מֵחֲמִשִּׁים, וְהֵינוּ מִדָּה בֵּינוֹנִית שֶׁהִיא בְּרֹב בְּנֵי אָדָם:

ז **מִשִּׁשִּׁים**. דְּדָרְשִׁינַן נַמִּי שִׁשִּׁית הָאֵיפָה מֵחֹמֶר חִטִּים לְחוּדֵיהּ, וְשִׁשִּׁית הָאֵיפָה חֲצִי סְאָה וְהוּא חֵלֶק שִׁשִּׁים מֵחֹמֶר שֶׁהוּא שְׁלֹשִׁים סְאִין:

משנה ד

ח **אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה**. דְּאִיכָּא פְּסִידָא לְבַעַל הַבַּיִת, דְּאִי תֵּימָא דִּכְשְׁעוּר הֲוֵי תְּרוּמָה, וְאִם כֵּן נִמְצְאוּ חֻלִּין שֶׁהוֹסִיף הֵם מְדֻמָּעִים עִם הַתְּרוּמָה. וְכֵן אִם פִּחֵת נַמִּי אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה, לְפִי שֶׁאִם נֹאמַר דִּכְשְׁעוּר הֲוֵי תְּרוּמָה, נִמְצָא שֶׁמִּקְצָת מְתֻקָּן וּמִקְצָת טָבֵל מְדֻמָּעִין זֶה בָּזֶה. הָרַ"שׁ:

משנה ה

ט עוֹד יֵשׁ לוֹמַר כִּדְפֵרֵשׁ הָרַ"ב בְּפֶרֶק ה' דִּדְמַאי דְּמַתְנִיתִין כְּאַבָּא אֶלְעָזָר בֶּן גּוֹמֵל דְּסָבַר דְּיִשְׂרָאֵל רַשַּׁאי לִתְרֹם תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר (וּפֵרוּשׁ זֶה יִתָּכֵן גַּם לְנֹסַח אַחֵר, וְהוּא גְּרְסַת הָרַ"שׁ, וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת חֲדָשִׁים). וּפֵרוּשׁ יַעֲשֶׂנָּה, לֹא כֻּלָּהּ אֶלָּא אוֹתוֹ הַמּוֹתָר. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

י יְרוּשַׁלְמִי דַּיּוֹ כְּלַפֵּי רַבִּי טַרְפוֹן וְרַבִּי עֲקִיבָא אָמְרוּ. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ו

יא **מְשַׁעֲרִים**. לְאַשְׁמְעִינַן דְּלֹא יַפְרִישׁ בְּמִדָּה בְּזְמַן אֶחָד עַל זְמַן אַחֵר הַיָּפָה מִמֶּנּוּ, מִשּׁוּם דְּמַעֲשֵׂר מִן הָרַע עַל הַיָּפֶה (סִיּוּם דְּבָרָיו הֵם אֶחָד לְפֵרוּשׁ הָרַ"שׁ וְלֹא לְפֵרוּשׁ הָרַ"ב). תּוֹסְפוֹת חֲדָשִׁים:

יב **מִשְׁלְשְׁתָּן**. פֵּרוּשׁ מִן הַמּוּדָד וְהַמּוֹנֶה וְהָאוֹמֵד, וְהָרַמְבַּ"ם כָּתַב דְּאֵין מַפְרִישִׁין מֵאֹמֶד לִתְרוּמַת מַעֲשֵׂר וּלְמַעֲשֵׂר, לָכֵךְ כָּתַב שָׁם מְשֻׁבָּח מִשְּׁנֵיהֶם, וְסוֹבֵר כְּשִׁיטַת הַיְרוּשַׁלְמִי (וּפֵרוּשׁ מִשְּׁלְשְׁתָּן כְּמוֹ בִּשְׁלְשְׁתָּן):

משנה ז

יג **עוֹלָה כוּ**'. אֲפִלּוּ כְּשֶׁעֲדַיִן בְּיַד יִשְׂרָאֵל כוּ' וְאִי בָּעֵי מָצֵי מִתְּשִׁיל עֲלַהּ כוּ' לֶהֱוֵי כְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין כוּ', וּמְתָרֵץ סוֹף פֶּרֶק ז' דִּנְדָרִים דְּכֵיוָן דְּלֵיכָּא מִצְוָה שֶׁיִּשְׂאַל עַל הַפָּרָשָׁה לֹא אָתֵי לְאִתְּשׁוּלֵי עֲלַהּ:

יד **שְׁתוּת**. וְיָבֵאר לְךָ שֶׁהַקַּב הַנּוֹסֵף צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה כֻּלּוֹ חֻלִּין כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה שְׁתוּת סְאָה שֶׁל תְּרוּמָה. הָרַמְבַּ"ם:

משנה ח

טו וְאַף שֶׁאֵין מְבַטְּלִין אִסּוּר לְכַתְּחִלָּה, כַּמְפֹרָשׁ בְּפֶרֶק ה' מִשְׁנָה ט', הַנֵּי מִילֵּי לְהַרְבּוֹת בְּהֶתֵּר, אֲבָל בִּכְהַאי גַּוְנָא שֶׁאֵינוֹ מַרְבֶּה בְּהֶתֵּר אֶלָּא מְשַׁנֶּה הָאִסּוּר מִכְּמוֹת שֶׁהָיָה וּמַפְרִידָן כְּדֵי לְעָרְבָם יַחַד, בִּכְהַאי גַּוְנָא נִרְאֶה לִי דְּשָׁרֵי לְבַטֵּל לְכַתְּחִלָּה, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹסֵר. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה י

טז **וּבְזוֹ כוּ**'. וְצָרִיךְ טַעַם בֵּין לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וּבֵין לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מַאי שְׁנָא לְבָנוֹת וּשְׁחוֹרוֹת מִתַּחְתּוֹנוֹת לְעֶלְיוֹנוֹת. וְהַטַּעַם כָּתְבוּ הַתּוֹסְפוֹת זְבָחִים דַּף ע"ג דְּלֹא דָמְיִ, דְּהַשְּׁחוֹרוֹת אֵינָן רְאוּיִין לִהְיוֹת בִּסְפֵק דְּמוּעַ, שֶׁלְּעוֹלָם הַשְּׁחוֹרוֹת נִכָּרוֹת מִתּוֹךְ הַלְּבָנוֹת. (וְטַעֲמָא דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ דְּכָאן לֹא שַׁיָּךְ לוֹמַר אִם הָיָה רוֹצֶה הָיָה דּוֹרְסָן וּמְעָרְבָן, כֵּיוָן דִּדְרוּסוֹת וְעוֹמְדוֹת הֵן. בֵּית דָּוִד):

יז **מַעֲלוֹת כוּ**'. אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָן בִּסְפֵק דְּמוּעַ, הֵקֵלּוּ בִּתְרוּמַת פֵּרוֹת דְּרַבָּנָן. תּוֹסְפוֹת שָׁם:

משנה יא

יח וּפְרוּשׁ הַפְּסוּק שֶׁשָּׁט עַל פְּנֵי הַמַּיִם וְלֹא הֵסִיר. וַחֲכָמִים הִשְׁאִילוּ מִלָּה אֲרַמִּית זֹאת לְהָסִיר מַה שֶּׁלְּמַעְלָה:

יט בְּגִרְסַת הָרַב לֹא גָּרְסִינַן **מַאָה סְאָה**. וּמֵיהוּ גַּם אוֹתוֹ גִּרְסָא יֵשׁ לְתַקֵּן עַל פִּי פֵּרוּשׁ הָרַ"ב, וְהָכִי קָאָמַר אִם יֵשׁ בַּקִּפּוּי וְגַם מַה שֶּׁתַּחְתָּיו מֵאָה סְאָה. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה יב

כ **עֲיָרוֹת**. בַּעַל כַּף נַחַת פֵּרֵשׁ, קֻפּוֹת גְּדוֹלוֹת הָרְבֵּה עֲשׂוּיוֹת לְמִדָּה, וְהִיא מִלָּה בִּלְשׁוֹן עֲרָב. אֲבָל לְפֵרוּשׁ הָרַ"ב נִרְאָה כִּפְשׁוּטוֹ לְשׁוֹן עִיר, דִּלְפִי שֶׁהֵן רְחוֹקוֹת אֵין מִתְעָרְבִין. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה יג

כא **מֵאָה וּשְׁנֵי כוּ**'. לֹא שֶׁצָּרִיךְ מֵאָה וּשְׁתַּיִם, שֶׁהֲרֵי בְּאֶחָד וּמֵאָה עוֹלֶה לְהַמַּחְמִיר שֶׁבְּמִשְׁנָה ז', אֶלָּא שֶׁכָּךְ הָיְה הַמַּעֲשֶׂה. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ה

משנה א

א **טְמֵאָה**. דִּטְמֵאָה אֲסוּרָה בַּאֲכִילָה בַּעֲשֵׂה, כִּדְיָלְפִינַן בְּפֶרֶק הֶעֱרֵל דַּף ע"ג:

ב כְּדִלְקַמָּן מִשְׁנָה ד':

ג וְהָא דִּבְמִשְׁנָה י' פֶּרֶק ח' מְפָרֵשׁ הָרַ"ב גַּבֵּי שֶׁמֶן דְּרָאוּי לְהַדְלִיק כְּשֶׁנִּדְמַע וְנִטְמָא, וּגְמָרָא עָרוּכָה הִיא בְּסוֹף פֶּרֶק קַמָּא דִּפְסָחִים, הָא מָסְקִינַן הָתָם רָמֵי לֵיהּ בִּכְלִי מָאוּס וְלֹא חַיְשִׁינַן תּוּ לִידֵי תַּקָּלָה. וְהָכָא בְּדָבָר יָבֵשׁ כוּ' וְלֹא מִמְאִיס בִּכְלִי מָאוּס, וְאָתֵי בְּהוּ לִידֵי תַּקָּלָה, הִלְכָךְ לֵית לֵיהּ תַּקָּנְתָא:

ד דְּאִי לָאו הָכִי אֵינוֹ רָאוּי לַעֲשׂוֹתוֹ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל טִבְלוֹ, כִּדְתָנֵי בְּסִפְרֵי שֶׁהֵבִיא הָרַ"ב בְּפֶרֶק קַמָּא מִשְׁנָה ה' לְעִנְיַן תְּרוּמָה גְּדוֹלָה, וְהוּא הַדִּין לִתְרוּמַת מַעֲשֵׂר. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ה מְחֻסַּר הֲבָנָה, דְּהָכָא אֵין צָרִיךְ לְפָרֵשׁ כָּךְ, וְגַם אֵינוֹ רַשַּׁאי לְהַחֲלִיף דְּהָא הָכָא בְּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן מְחֻיָּב לְתִתּוֹ לַלֵּוִי. וְעַיֵּן בְּתוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ו וְהָרַמְבַּ"ם כָּתַב נְקוּדִים הוּא שֶׁיֵּעָשֶׂנָּה כְּכָרוֹת קְטַנּוֹת, כָּל אַחַת כַּחֲצִי בֵּיצָה, וְכֵן אִיתָא בַּגְּמָרָא:

ז אֵינוֹ מֻכְרָח מִמִּשְׁנָתֵנוּ רַק דְּאֵינוֹ מְטַמֵּא, אֶלָּא שֶׁהוּא סוֹבֵר שֶׁהַדִּין הוּא כָּךְ:

משנה ב

ח **וְתִשָּׁרֵף**. בְּרֵישׁ פֶּרֶק ב' דְּעֵרְלָה מְפָרֵשׁ הַר"ב טַעֲמָא דְּמֵרִים מִשּׁוּם גֶּזֶל הַשֵּׁבֶט, וְהָכָא דְּתִשָּׁרֵף בְּלֹא שׁוּם הֶנָאָה אֵין כָּאן גֶּזֶל הַשֵּׁבֶט וְלָמָּה יָרִים, כְּתִבוּ הַתּוֹסָפוֹת מִשּׁוּם דְּלֹא פְּלוּג רַבָּנָן:

ט אֲבָל לֹא גָּזְרִינַן הָכָא שֶׁמָּא יֵהָנֶה הֵימֶנּוּ כְּדִלְעֵיל, דְּהָתָם דִּמּוּעַ קִיל לְאִינְשֵׁי, אֲבָל הָכָא שֶׁהֵרִימָהּ חָזָרָה לִשְׁמָהּ הָרִאשׁוֹן וְלֹא קִיל לְהוּ. (וּבְסֵפֶר בֵּית דָּוִד תֵּרֵץ דְּהָכָא שׁוֹרָפָהּ כֻּלָּהּ בְּפָנֵי עַצְמָהּ. וְעוֹד דְּכָל עַצְמוֹ שׁוֹרָפָהּ מִפְּנֵי שֶׁאֲסוּרָה בַּהֲנָאָה, וְאָתֵי לֵהָנוֹת בְּתְמִיהָ). וְהָא דְּתִשָּׁרֵף פֵּרֵשׁ הָרַ"ב בְּסוֹף תְּמוּרָה:

י **כְּדֵי כו'**. לְשׁוֹן רַשִׁ"י בִּבְכוֹרוֹת (הַצִּיּוּן בְּרַשִׁ"י הוּא עַל תַּעֲלֶה וְתֹאכַל, וְעַיֵּן עוֹד שָׁם. בֵּית דָּוִד) וְתֹאכַל עִם חֲלֵיהָ וּמִשּׁוּם גְּזֵרָה. וְנִרְאֶה לִי גְּזֵרָה מִשּׁוּם תְּרוּמָה טְהוֹרָה שֶׁנִּפְלָה לְפָחוֹת מִמֵּאָה חֻלִּין טְמֵאִים דְּתְנַן לְעֵיל. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ג

יא אֲפִלּוּ הָכִי תֹּאכַל נְקוּדִים כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם, שֶׁמַּה שֶּׁאוֹמֵר סְאָה שֶׁנִּפְלָה הִיא שֶׁעָלְתָה אֵינוֹ אוֹמֵר אֶלָּא לְהַחְמִיר, וּרְאָיָה מֵהַגְּמָרָא שַׁבָּת פֶּרֶק הָיָה נוֹטֵל:

משנה ד

יב **אִם הֶעֱלוּ**. כְּלוֹמַר דִּין הוּא שֶׁיַּעֲלוּ הַחֻלִּין אֶת הַתְּרוּמָה הַטְּהוֹרָה, שֶׁכֵּן הַחֻלִּין קַלִּין וְהֶתֵּירָן הֶתֵּר הַרְבֵּה, שֶׁהֵם לְזָרִים, אֲבָל תְּרוּמָה אֵין כָּל כָּךְ הֶתֵּירָן הַרְבֵּה כִּי אִם לַכֹּהֲנִים לְבַדָּם, וְאוֹכְלֵי חֻלִּין מְרֻבִּים. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב בְּשֵׁם פֵּרוּשׁ:

משנה ו

יג כְּדִתְנַן בְּמִשְׁנָה ד' פֶּרֶק ב' דְּעֵרְלָה:

יד לָאו דַּוְקָא, אֶלָּא כָּל שֶׁיֵּשׁ יוֹתֵר מַשֶּׁהוּ מֵעֶשְׂרִים סַגִּי (וּפוֹתְקָן לְשׁוֹן הַשְׁלָכָה, כְּמוֹ קַל קַלָּא פָּתַק בֵּיהּ):

טו וְהַטַּעַם דְּשֶׁמָּא כְּשֶׁהִגְבִּיהַּ הִגְבִּיהַּ הַחֻלִּין וְהַתְּרוּמָה כֻּלָּהּ נִשְׁאֶרֶת, וְהֲרֵי שֶׁיֵּשׁ בְּאוֹתוֹ כְּרִי חֲמִשִּׁים וְאֶחָד שֶׁל תְּרוּמָה וַחֲמִשִּׁים שֶׁל חֻלִּין. הָרַאֲבַ"ד:

טז דְּבִדְרַבָּנָן לֹא בָּעֵינַן רוּבָּא כִּדְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בְּסוֹף הֶעָרֵל, וְרֵישׁ לָקִישׁ דְּפָלֵיג וּבָעֵי רוּבָּא אַף בִּדְרַבָּנָן הַיְנוּ טַעֲמָא דְּעַד חֲמִשִּׁים אִי אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא יְהֵא עֲדַיִן רֹב חֻלִּין, דְּכָל סְאָה שֶׁהִגְבִּיהַּ אִי אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא יַעֲלֶה עִמּוֹ מִן הַתְּרוּמָה. הָרַ"שׁ:

משנה ט

יז וְלֹא הָוֶה כִּמְבַטֵּל אִסּוּר לְכַתְּחִלָּה, שֶׁאֵין זֶה אֶלָּא שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל יְדֵי זֶה שֶׁטּוֹחֵן שֶׁהַהֶתֵּר הָיָה יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁהָיִינוּ סְבוּרִין:

יח **אִם יָדוּעַ וְכוּ'**. וּבָרִישָׁא לֹא תְּנַן אִם יָדוּעַ שֶׁהַחִטִּים שֶׁל תְּרוּמָה יָפוֹת אָסוּר, מִשּׁוּם דְּאַף עַל גַּב דִּפְסֹלֶת שֶׁל חֻלִּין מְרֻבֶּה וְהַקֶּמַח הַחֻלִּין נִתְמַעֵט מִשִּׁעוּר מִצְטָרֵף פְּסֹלֶת הַחֻלִּין עִם הַחֻלִּין לְבַטֵּל הַתְּרוּמָה וּבְסֵיפָא אֵינוֹ מִצְטָרֵף לְאָסוּר. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

יט **מֵתָר**. כָּל מָקוֹם שֶׁאָמַר מֵתָר עִנְיָנוֹ שֶׁתַּעֲלֶה הַתְּרוּמָה וְיִהְיֶה הַשְּׁאָר מִן הַחֻלִּין אַחַר שֶׁהוֹצִיא הַתְּרוּמָה, מֵתָר. וּבְכָל מָקוֹם שֶׁאוֹמֵר אָסוּר, עִנְיָנוֹ מְדֻמָּע. הָרַמְבַּ"ם:

פרק ו

משנה א

א בְּמִשְׁנָה ד' פֶּרֶק ט' דְּשַׁבָּת מְפֹרָשׁ דְּאַסְמַכְתָּא הוּא, וְהָכִי נַמִּי הָכָא לְעִנְיַן תַּשְׁלוּמִין הַכֹּחַ בְּיַד חֲכָמִים לְחַיֵּב תַּשְׁלוּמִין, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לְעִנְיַן כָּרֵת דְּהָתָם:

ב **וְחֻמָּשׁ חֲמִשָּׁה**. וּבְפֶרֶק הַזָּהָב דְּרִשִׁינַן לֵיהּ מִדִּכְתִיב וְיָסַף חֲמִשִּׁיתוֹ, אִי שְׁקָלַת לֵיהּ לַוַּ"ו דְּוָיָסַף וְשָׁדֵית לֵיהּ אֲחֲמִשִּׁיתוֹ הֲוֵי חֲמִשִּׁיוֹתָיו. הָרַ"שׁ (וְעַיֵּן רַשִּׁ"י שָׁם, וּכְלוֹמַר דַּהֲוֵי כְּמוֹ בְּוַחֲמִשִּׁיוֹתָיו דְּגַבֵּי גָּזֵל בְּסוֹף פָּרָשַׁת וַיִּקְרָא):

משנה ג

ג וּפָרִיךְ בַּיְרוּשַׁלְמִי וַהֲלֹא כְּבָר אָכְלוּ. וּמְשַׁנֵּי טְבָלִים נַפְשׁוֹ שֶׁל אָדָם חוֹתָה מֵהֶן וְהוּא הַדִּין לְכָל אִסּוּר. וְהוּא מִלְּשׁוֹן קֹץ שֶׁהַנֶּפֶשׁ קָצָה בַּאֲכִילַת אִסּוּר אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ בַּדָּבָר וְאֵינָהּ נֶחֱשֶׁבֶת לוֹ אֲכִילָה. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ד

ד **דְּמֵי תְּרוּמָה**. כְּלוֹמַר מָעוֹת כְּמוֹ שֶׁנִּמְכֶּרֶת תְּרוּמָה בַּשּׁוּק. רַשִּׁ"י. דְּאִלּוּ שִׁוּוּי הַתְּרוּמָה קֶרֶן וְחֹמֶשׁ דְּמֵשַׁלֵּם מִן הַחֻלִּין נַמִּי בְּשִׁוּוּי הַתְּרוּמָה מְשַׁלֵּם. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ה **שְׁנֵי חֲמָשִׁים**. דְּאִסּוּר הֶקְדֵּשׁ חָל עַל אִסּוּר תְּרוּמָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר פֶּרֶק ג' דִּכְרֻתוֹת:

משנה ה

ו וְכֵן מַשְׁמַע בִּירוּשַׁלְמִי, דְּמִשּׁוּם דְּאֵין בָּהֶן זִיקַת תְּרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת. וְקָשֶׁה דִּבְרֵישׁ פִּרְקִין מַשְׁמַע דְּדָבָר הָרָאוּי לִהְיוֹת קֹדֶשׁ הַיְנוּ שֶׁעָכְשָׁיו רָאוּי. וְעוֹד קֹדֶם שֶׁנִּתְקְנוּ אֵינָם רְאוּיִים לִהְיוֹת קֹדֶשׁ, שֶׁאֵין מְשַׁלֵּם חוֹבוֹ בִּטְבָלִים. וְיֵשׁ לוֹמַר דְּתַרְתֵּי בָּעֵינַן, שֶׁיִּהְיֶה עַכְשָׁיו רָאוּי לְשַׁלֵּם מִמֶּנּוּ לִהְיוֹת קֹדֶשׁ, וְהַיְנוּ דְּרָשָׁה דְּלֵעֵיל, וְשֶׁיִּהְיֶה רָאוּי מִתְּחִלָּה לִקְרֹא עָלָיו שֵׁם קֹדֶשׁ, וְהַיְנוּ דְּרָשָׁה דְּהָכָא. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ז וְהָרַ"שׁ מְדַקְדֵּק בַּדָּבָר מִידֵי דַּהֲוֵי אַחֻלִּין מְתֻקָּנִים. וְהָרַמְבַּ"ם מְפָרֵשׁ שֶׁנִּטְּלָה תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר אַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא נִטְּלָה תְּרוּמָה גְּדוֹלָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, כְּשֶׁהֻקְדִּימוֹ בַּשְּׁבָלִים:

ח וְהָרַמְבַּ"ם בְּחִבּוּרוֹ כָּתַב דַּחֲכָמִים מַתִּירִין בְּכָל הַנֵּי דְמַתְנִיתִין, וְכָתַב הַכֶּסֶף מִשְׁנֶה שֶׁהוּא דַעַת רַבִּי יוֹחָנָן בַּיְרוּשַׁלְמִי וְשֶׁכֵּן הֲלָכָה. תּוֹסָפוֹת חֲדָשִׁים:

פרק ז

משנה א

א **וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶת הַחֹמֶשׁ**. כִּי הַמַּזִּיד עֲוֹנוֹ גָּדוֹל מִנְּשׁוֹא וְלֹא יִתְכַּפֵּר בְּתַשְׁלוּמִין. הָרַמְבַּ"ם:

משנה ב

ב מֵחֲמַת בְּעִילַת הַפָּסוּל בְּלֹא זְנוּת וְזֶה שֶׁנִּבְעֲלָה כְּשֶׁהִיא אֵשֶׁת אִישׁ (וּבְסֵפֶר בֵּית דָּוִד מֵבִיא גֵּרְסָא בְּדִבְרֵי הָרַ"ב יְצָתָה נִשֵּׂאת לְפָסוּל כוּ'):

ג וְהַיְנוּ טַעֲמָא אִיתָא נַמִּי בְּרֵישׁ אַרְבַּע מִיתוֹת וְאִישׁ יִתֵּרָה דְּרֵישׁ:

משנה ג

ד רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁאֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְחַיְּבָם, לְפִי שֶׁאֵין לָהֶם, אֲבָל וַדַּאי דִּבְנֵי חִיּוּבָא נִינְהוּ שֶׁאִם הָיָה לָהֶם שֶׁמְחַיְּבִים לְשַׁלֵּם. וּלְגַבֵּי קָטָן דַּעוֹת חֲלוּקוֹת אִם חַיָּב כְּשֶׁהִגְדִּיל. וְעַיֵּן בְּתוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ה וְכֵן לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בְּתִרוּמַת נָכְרִי, בְּמִשְׁנָה ט' פֶּרֶק ג':

י **פָּחוֹת מִכַּזַּיִת תְּרוּמָה**. דִּכְתִיב וְאִישׁ כִּי יֹאכַל עַד שֶׁיְּהֵא בּוֹ שִׁעוּר אֲכִילָה. הָרַמְבַּ"ם:

משנה ה

ז **הֲרֵי כוּ'**. וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא רַבּוּ חֲלִילִין עַל הַתְּרוּמָה. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בִּזְמַן הַזֶּה שֶׁהוּא מִדִּבְרֵיהֶם, אֲבָל בִּתְרוּמָה שֶׁל תּוֹרָה, עַד שֶׁיִּרְבּוּ חֲלִילִין עַל הַתְּרוּמָה. הָרַמְבַּ"ם:

ח **אָכַל כוּ' פָּטוּר**. וְדַוְקָא כְּשֶׁבָּא כָּל אֶחָד לִשְׁאֹל עַל עַצְמוֹ, וּבָזֶה אַחַר זֶה. וְעַיֵּן בְּפֵרוּשׁ הָרַ"ב פֶּרֶק ה' דְּטָהֳרוֹת:

משנה ז

ט שֶׁהֵם כְּשֶׁמְּפַזְּרִים וְזוֹרְעִים אוֹתָם בָּאָרֶץ יִפְסְדוּ הַזְּרָעִים וְיַחֲזֹר חוּטִין כְּמוֹ עוֹרְקִין (פֵּרוּשׁ גִּידִים. וְהַבַּיִת דָּוִד הִשִּׂיג עַל פֵּרוּשׁ זֶה) בָּאָרֶץ. הָרַמְבַּ"ם:

י לְפִי שֶׁכְּשֶׁזּוֹרְעִין הַגַּרְעִינָה שֶׁל שׁוּם וּבְצָלִים יִצְמַח מַה שֶּׁיִּצְמַח וְתִשָּׁאֵר הַגַּרְעִינָה שְׁלֵמָה בָּאָרֶץ, לֹא תִפָּסֵד צוּרָתָהּ, כְּמוֹ שֶׁנִּרְאֶה לָעַיִן תָּמִיד. הָרַמְבַּ"ם:

פרק ח

משנה א

א **אוֹ גַּרְשַׁף**. בַּיְרוּשַׁלְמִי פָּרֵיךְ הֵיכִי דָּמֵי דְּאֵינָהּ מִתְגָּרֶשֶׁת עַד שֶׁיָּבֹא גֵּט לְיָדָהּ, וְאִי דְּעָבְדָה שְׁלִיחַ לְקַבֵּל הָתְּנַן אָמְרָה הִתְקַבֵּל לִי גִּטִּי אֲסוּרָה לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה מִיָּד, וּלְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֲפִלּוּ כִּי אָמְרָה הִתְקַבֵּל בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי. וּמְשַׁנֵּי, מוֹדֶה שֶׁאִם אָמְרָה לֹא תְקַבֵּל לִי אֶלָּא בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי שֶׁאוֹכֶלֶת עַד שֶׁיַּגִּיעַ גֵּט לְאוֹתוֹ מָקוֹם וּמַה שֶּׁאָכְלָה בְּהֶתֵּר אָכְלָה:

ב שֶׁאֲנוּסִים הֵם. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב בְּשֵׁם הַפֵּרוּשׁ:

משנה ב

ג **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר יִבָּלְעוּ**. וְיִצְטָרֵךְ זֶה שֶׁבָּלַע לְמַה שֶׁאָכַל אַחַר הַמִּיתָה אוֹ הַגֵּרוּשִׁין, וְיִשַּׁלֵּם הַכֹּל בְּתוֹסֶפֶת הַחֹמֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁסּוֹבֵר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. הָרַמְבַּ"ם:

ד **נִטְמְאָה כוּ'**. בְּטָמְאָה שֶׁאֵרְעָה לְאַחַר שֶׁהִכְנִיס הַתְּרוּמָה בְּפִיו מַיְרֵי. הַר"שׁ:

ה **פִּשְׁפֵּשׁ**. שֶׁיִּמְנַע אוֹתוֹ לֶאֱכֹל מִפָּנֵי הַמְּאוּס. וְקָא מַשְׁמַע לָן בִּתְרוּמָה דְּלֹא חַיְשִׁינַן לְהֶפְסֵד תְּרוּמָה וְכָל שֶׁכֵּן חֻלִּין דְּפוֹלֵט, רַשְׁ"י. וּפִשְׁפֵּשׁ יָדוּעַ שֶׁכָּל הַמּוֹלְלוֹ מְרִיחוֹ וְטַעֲמוֹ כְּרֵיחוֹ:

משנה ג

ו **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר יִגָּמֵר**. כֵּן הִיא הַגִּרְסָא, וּסְבִירָא לֵיהּ בְּשַׁבָּת כְּמוֹ בְּחָצֵר. רַשְׁ"י:

משנה ה

ז דְּגָזוּר מֵרֵבִּין אִטּוּ מֵעָטִין. הָרַ"שׁ:

ח עַד וְלֹא עַד בִּכְלָל, דְּאַרְבָּעִים סְאָה אֵין בָּהֶם מִשּׁוּם גִּלּוּי, תֵּדַע, דְּכָל מִקְוֶה מְגֻלֶּה הִיא:

ט בְּרָאוּיִם לַאֲכִילָה, לְפִי שֶׁהָאוֹכֵל מִן הַבְּהֵמָה נִזּוֹק. הָרַ"ן:

משנה ח

י הָכִי מַסִּיק הָרַ"שׁ. דְּאִלּוּ חֲבִית אַחַת וְסָפֵק אִם נִטְמֵאת אֵין כָּאן סְפֵק טֻמְאָה, שֶׁאִם הִיא בְּרָשׁוּת הַיָּחִיד קַיְמָא לָן דִּסְפֵקוֹ טָמֵא וַדַּאי, וְאִם הִיא בִּרְשׁוּת הָרַבִּים סְפֵקוֹ טָהוֹר. אֲבָל כְּשֶׁהֵם שְׁתֵּי חֲבִיּוֹת בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד אֵין לְטַמֵּא שְׁתֵּיהֶם, דְּמִמָּה נַפְשָׁךְ חַד מִנַּיְהוּ טָהוֹרָה, דְּלֹא יָלְפִינַן מִסּוֹטָה דִּסְפֵק טֻמְאָה בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד טָמֵא אֶלָּא דָּבָר שֶׁיָּכוֹל לִהְיוֹת. וְעַיֵּן בְּרֵישׁ פֶּרֶק ח' דְּנָזִיר:

יא וְיֵשׁ אֵם לַמִּקְרָא, הַמַּ"ם בְּחוֹלָ"ם (וְעַיֵּן בְּכוֹרוֹת דַּף לד):

יב **יַנִּיחֶנָּה בְּמָקוֹם תֵּרָפָה**. דְּמֵעַכְשָׁיו אֵינָהּ רְאוּיָה לַאֲכִילָה שֶׁמָּא טְמֵאָה הִיא, וְלֹא לְזִלּוּף שֶׁמָּא טְהוֹרָה וְאָסוּר לְאַבְּדָהּ, הִלְכָךְ יְגַלְּנָה וְתִטַּמֵּא וּתְהֵא רְאוּיָה לְזִלּוּף. רַשְׁ"י:

משנה ט

יג **חֲבִית**. רוֹצֶה לוֹמַר בְּחֲבִית שֶׁל תְּרוּמָה. הָרַמְבַּ"ם:

יד **יַצִּיל**. וְאַל יְקַבְּלָנָּה בִּכְלִים טְמֵאִים כְּדֵי לְהַצִּיל הַחֻלִּין שֶׁלֹּא יִתְעָרֵב בָּהֶן וְיֵאָסְרוּ. רַשְׁ"י:

משנה י

טו **וְתִבָּלַע**. שֶׁתִּבָּלַע וְתִשְׁקַע בַּקַּרְקַע. הָרַמְבַּ"ם:

פרק ט

משנה ב

א **וְלִכְאוֹרָה מַשְׁמַע דְּרַבִּי עֲקִיבָא דַּעַת שְׁלִישִׁית דְּאַף טְמֵאִים אֲסוּרִים**. אֲבָל מִשִּׁיטַת הָרַמְבַּ"ם מַשְׁמַע דְּרַבִּי עֲקִיבָא הֵינוּ תַּנָּא קַמָּא:

משנה ג

ב **כְּלוּמַר תְּרוּמָה גְּדוֹלָה וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר**. וְלֹא חָשׁ לְהַזְכִּיר אֶלָּא דְּבָרִים הַנִּתָּנִים אַף לְזָרִים, כְּדֵי לְמָכְרָהּ לַכֹּהֵן בִּדְמֵי תְּרוּמָה. הָרַ"שׁ:

ג **וַעֲנִיֵּי יִשְׂרָאֵל מוֹכְרִין**. וְכָךְ הַלְּוִיִּם מוֹכְרִים לַכֹּהֲנִים מַעֲשֵׂר שֶׁלָּהֶן. הָרַמְבַּ"ם:

משנה ד

ד **וַהֲבִכּוּרִים כוּ'**. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה ב' פֶּרֶק ב' דְּבִכּוּרִים, וּמַתְנִיתִין דְּהָכָא בְּזוֹרֵעַ חוּץ לִירוּשָׁלַיִם, וְכֵן לְעִנְיַן מַעֲשֵׂר שֵׁנִי, וְהָכִי מוֹקִים לַהּ בַּיְרוּשַׁלְמִי:

משנה ה

ה וְהוּא מִלְּשׁוֹן כִּסְלֵי לִגְיָא בִּבְרָכוֹת פֶּרֶק קַמָּא דַּף ו' וְהַגִּרְסָא שָׁם לְאוֹגְיָא:

ו תּוֹסֶפְתָּא. וְטַעֲמָא לְפִי שֶׁהַתְּרוּמָה מֻפְרֶשֶׁת הִיא וְלֹא נִתְעָרְבָה בַּחֻלִּין. הָרַמְבַּ"ם. וְלֹא דָמִי לְמִשְׁנָה י' פֶּרֶק ד', דְּהָתָם בְּתָלוּשׁ רְאוּיִן הֵן לְהִתְעָרֵב. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ו

ז **וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר דַּוְקָא כְּשֶׁאָכַל אוֹתָן גְּדוּלִין קֹדֶם שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתָּן**. וּפֵרוּשׁ נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן הֵינוּ לְמַעֲשְׂרוֹת, וְהִתְבָּאֵר זְמַן שֶׁל כָּל פְּרִי וּפְרִי פֶּרֶק קַמָּא דְּמַעֲשְׂרוֹת:

ח **גְּדוּלֵי גִדּוּלִין אֲסוּרִין**. דְּטָבֵל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין, וַאֲפִלּוּ בְּאֶלֶף לֹא בָטִיל:

ט לַפֵּרוּשׁ הָרִאשׁוֹן הַגִּרְסָא כַּשְּׁעוֹרִים, וְלַפֵּרוּשׁ הַשֵּׁנִי כַּשְּׁעוֹרָה:

משנה ז

י שֶׁפֵּרוֹתָיו טָבֵל. וּכְמַאן דְּאָמַר בִּמְנָחוֹת (דַּף סז) מֵרוּחַ הַנְּכָרִי פּוֹטֵר (דִּלְמַאן דְּאָמַר אֵינוֹ פּוֹטֵר מִדְּאוֹרַיְתָא אֲפִלּוּ עֲרַאי אָסוּר), דְּלֹא מְחַיֵּב אֶלָּא מִשּׁוּם בַּעֲלֵי כִיסִין, וּבַאֲכִילַת עֲרַאי לֹא גָזוּר, וַאֲפִלּוּ גָּזוּר כֵּיוָן דִּשְׁתָלָהּ פְּקַע לַהּ טִבְלָהּ מִנַּהּ כוּ'. וַאֲפִלּוּ לְמַאן דְּאָמַר (שָׁם דַּף ע) כֵּיוָן שֶׁמֵּרְחָהּ טָבְלָה לַהּ וְכִי קָרֵא עָלֶיהָ שֵׁם קְדֻשָּׁה לַהּ, הַנֵּי מִילֵּי בְּמֵרוּחַ יִשְׂרָאֵל דְּחַיָּב מִדְּאוֹרַיְתָא. הָרַ"שׁ:

יא **וְכֵן כָּתְבוּ הָרַ"שׁ וְהַתּוֹסָפוֹת.** וּמִיהוּ אִיכָּא לְמֵימַר שֶׁלֹּא הֻצְרְכוּ לְתָרֵץ כָּךְ אֶלָּא לְרַבָּה דְּמְפָרֵשׁ וַאֲסוּרִים לֶאֱכֹל לְזָרִים. אֲבָל לַמַּסְקָנָא דְּמַעֲלָה בְּעַלְמָא הוּא וְאַף לַכֹּהֲנִים אֲסוּרִים לֶאֱכֹל, אֵין כָּאן קֻשְׁיָא כְּלָל, דְּכֵיוָן שֶׁאָסוּר לֶאֱכֹל עַד שֶׁיְּגוֹם, וַדַּאי דְּלֹא מַשְׁהֵי לַהּ. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק י

משנה ב

א **וְחַמְצָה.** וּמַסִּיק בְּמָנְחוֹת דַּף כ"ד דְּחִמֵּץ גָּמוּר לֹא הֲוֵי, דְּמֵי פֵּרוֹת הֵן, אֲבָל חִמֵּץ נָקְשָׁה הֲוֵי. וְהַתּוֹסָפוֹת מַסְקֵי הָתָם דְּדַוְקָא כְּשֶׁיֵּשׁ מַיִם עִם מֵי פֵּרוֹת:

ב **מֻתָּרִין.** דְּנוֹתֵן טַעַם לִפְנָם מֻתָּר. הָרַ"שׁ:

משנה ג

ג כְּלוֹמַר הַיַּיִן נִמְשָׁךְ בַּפַּת, וּלְכָךְ אָסוּר, אַף עַל גַּב דְּרֵיחָא לָאו מִלְּתָא, כִּסְתָמָא דִּלְקַמָּן:

משנה ה

ד וְהָא דְּבִמְשְׁנָה ו' פֶּרֶק ז' דִּשְׁבִיעִית כָּתַב דְּעֵצִים אֵין לָהֶם קְדֻשַּׁת שְׁבִיעִית, הַיְנוּ עֵצִים דִּלְהַסָּקָה, אֲבָל הָכָא טַעַם עֵצוֹ כְּטַעַם פִּרְיוֹ וַהֲנָאָתָן וּבְעוּרָן שָׁוֶה. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ו

ה וּמִכָּל מָקוֹם אֵין בּוֹ קְדֻשַּׁת תְּרוּמָה, כְּדִתְנַן בַּמִּשְׁנָה דִּלְעֵיל דְּעֵצוֹ שֶׁל תִּלְתָן שֶׁל תְּרוּמָה אַף עַל פִּי שֶׁנּוֹתֵן טַעַם שָׁרֵי, וְעַל כָּרְחָךְ כְּשֶׁקָּרָא עָלָיו שֵׁם תְּרוּמָה, דְּאִי לֹא קָרָא עָלָיו שֵׁם פְּשִׁיטָא וּמַאי קָא מַשְׁמַע לָן:

משנה ח

ו וּבִירוּשַׁלְמִי מְפָרֵשׁ כֵּיצַד, סְאָה עֲבָדָה עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לֶגִּים, וְלֹג שְׁתֵּי לִיטְרָא, וְלִיטְרָא מֵאָה זוּז, נִמְצָא דְּסָאתַיִם עוֹלֶה לְתִשְׁעִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת זוּז. וְתִשְׁעִים מֵאוֹת הֵם עֲשָׂרָה פְּעָמִים תְּשַׁע מֵאוֹת. וְשֵׁשׁ מֵאוֹת הֵם עֲשָׂרָה פְּעָמִים שִׁשִּׁים. אַלְמָא אִיכָּא לַעֲשָׂרָה זוּזֵי עֲשָׂרָה פְּעָמִים תְּשַׁע מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים, נִמְצָא כָּל עֲשָׂרָה זוּז אֶחָד מִתְּשַׁע מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים:

ז **בַּגָּלִיל.** שֶׁמִּשְׁקָל יְהוּדָה כָּבֵד כִּפְלַיִם מִשֶּׁל גָּלִיל, כְּדִתְנַן בְּסוֹף פֶּרֶק ה' דִּכְתֻבּוֹת. נִמְצָא עֲשָׂרָה זוּז בִּיהוּדָה הֵם עֶשְׂרִים זוּז בַּגָּלִיל. וְהֵם חֲמִשָּׁה סְלָעִים, אַרְבָּעָה זוּז הַסֶּלַע:

ח סָאתַיִם הֲווּ מָאתָן רְבִיעִיּוֹת נַכֵּי תַּמְנֵי, קַב אַרְבָּעָה לֶגִּין, וְלֹג אַרְבַּע רְבִיעִיּוֹת. שִׁשָּׁה עָשָׂר לְקַב, וּסְאָה שִׁשָּׁה קַבִּין, לִשְׁלֹשָׁה קַבִּין אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנָה רְבִיעִיּוֹת, וְכֵן אַרְבָּעָה זְמָנִין. רַשְׁ"י בְּפֶרֶק גִּיד הַנָּשֶׁה דַּף צ"ט:

ט **אֶחָד מִשִּׁשָּׁה עָשָׂר**. הַטַּעַם מִדְּתַנָּא קַמָּא בָּעֵי תְּשַׁע מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים, וְהוּא שִׁשָּׁה עָשָׂר פַּעַם שִׁשִּׁים, אַלְמָא שֶׁשִּׁשְׁוּר שִׁשָּׁה עָשָׂר הָיָה מָצוּי בְּשִׁשְׁוּרֵי הַחֲכָמִים לְחֻמְרָא, וְהוּא הַדִּין לְקֻלָּא. רש"ל:

משנה ט

י **טָהוֹר**. לְשׁוֹן הַיְרוּשַׁלְמִי, מַהוּ טָהוֹר, מִלְּהַכְשִׁיר, הָא לְטַמֵּא כָּל שֶׁהוּא מְטַמֵּא:

משנה י

יא **מַתָּרִים**. וּתְמִיהָה לִי דִּבְסוֹף פֶּרֶק ז' דִּשְׁבִיעִית תְּנַן וֶרֶד חָדָשׁ שֶׁכְּבָשׁוֹ בְּשֶׁמֶן יָשָׁן כּוּ' שְׁמַע מִנָּהּ דְּכִבּוּשׁ אוֹסֵר. וְעַיֵּן בְּתוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב שֶׁהֶאֱרִיךְ:

משנה יא

יב **כָּל הַנִּשְׁלָקִים**. שְׁלִיקָה בְּשׁוּל יוֹתֵר מִדַּאי:

פרק יא

משנה א

א **מַשְׁבִּיחוֹ**. וְלֹא קַשְׁיָא אַדְּסוֹף פֶּרֶק ב' דְּאֵין תּוֹרְמִין מִן הַמְבֻשָּׁל עַל שֶׁאֵינוֹ מְבֻשָּׁל מִשּׁוּם דַּהֲוָה מִן הָרֵעַ עַל הַיָּפֶה. דִּמְשָׁנֵי בַּיְרוּשַׁלְמִי תָּמָן תְּנִינַן בִּבְעָלִים וְהָכָא בְּכֹהֵן, דִּלְכֹהֵן הִתִּירוּ לְבַשֵּׁל, שֶׁמַּשְׁבִּיחוֹ שֶׁמִּתְקַיֵּם לוֹ, אֲבָל בְּעָלִים צְרִיכִין לִתְרֹם מִן הַיָּפֶה, וְשֶׁאֵינוֹ מְבֻשָּׁל יָפֶה לִשְׁתִיָּה, וְלֹא חַיְשִׁינַן בְּמִתְקַיֵּם:

משנה ב

ב **דְּבַשׁ תְּמָרִים**. אִם עָבַר וְעָשָׂה דְּבַשׁ מִתְּמָרִים. וְעַיֵּן מַתְנִיתִין דִּלְקַמָּן. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ג **פְּטָמִים**. שֵׁם פַּטָּם הוּא לְשׁוֹן אֲרַמִּית, כְּתַרְגּוּם יְרוּשַׁלְמִי אֲשֶׁר יִרְקַח, דִּי יְפַטֵּם:

משנה ג

ד **אֵין עוֹשִׂין כּוּ' דְּבַשׁ**. מִשּׁוּם דַּחֲשִׁיבֵי אִיצְטְרִיךְ לְמִיתְנִינְהוּ. הָרַ"שׁ:

ה **אֵין סוֹפְגִין כּוּ'**. הַךְ וְהַהִיא דְּבִכּוּרִים מוֹקֵי לַהּ בְּחֻלִּין דַּף ק"כ כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ:

ו **וְאֵינוֹ מְטַמֵּא מִשּׁוּם מַשְׁקֶה**. מַשְׁקִים הַיּוֹצְאִים מִן הַפֵּרוֹת. הָרַמְבַּ"ם:

משנה ד

ז **עֲקָצֵי תְאֵנִים**. בַּיְרוּשַׁלְמִי, מַתְנִיתָא בְּמֻבְלָעִין בָּאֹכֶל, וְהָרַמְבַּ"ם כָּתַב אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בָּהֶן אֹכֶל:

משנה ו

ח **מְכַבֵּד כָּדָרְכּוֹ**. דְּכֵיוָן שֶׁמְּכַבֵּד כְּדַרְכּוֹ לֹא מַטְרְחִינַן לֵיהּ טְפֵי, הוֹאִיל וְאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן לְבַטֵּל. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב בְּשֵׁם הַפֵּרוּשׁ:

משנה ח

ט **חֲלִילִין**. אַף כִּי עֲדַיִן יֵשׁ טִפּוֹת שֶׁל תְּרוּמָה אֵין לְחוּשׁ, הוֹאִיל וְאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן לְבַטֵּל. מֵהַנֵּי שְׁנֵי בְּנֵי מַשְׁמַע דְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ נֶחְשָׁב בְּעֵינֵי הַמְבַטֵּל וְשֶׁאֵין כַּוָּנָתוֹ לְבַטֵּל לְכַתְּחִלָּה מָתָר. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב בְּשֵׁם הַפֵּרוּשׁ:

י תַּרְגּוּם הַטֵּי נָא כַּדַּךְ (בְּרֵאשִׁית כד) אַרְכִּינִי כְעַן, וּמֵירֵי שֶׁעֲדַיִן לֹא נָתַן בְּתוֹכָהּ חֲלִילִין, אֶלָּא דַּהֲווֹי אֲמֵינָא שֶׁהֵן חֲלִילִין, מִפְּנֵי שֶׁהִסִּיחַ דַּעְתּוֹ מֵהֶן. הָרַמְבַּ"ם:

יא **בִּתְרוּמַת**. וְזֶכֶר בְּכָאן זֶה הַדִּין לְפִי שֶׁקָּדַם לוֹ הַדָּבָר בַּשְּׁעוּרִין הַקְּטַנִּים מִן הַתְּרוּמָה שֶׁאֵינָן רְאוּיִן לָחוּשׁ בָּהֶן מִפְּנֵי מִעוּטָן כוּ', גַּם כֵּן זָכַר שִׁעוּר תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁל דְּמַאי שֶׁאֵין אָדָם חַיָּב מִפְּנֵי מִעוּטָהּ. הָרַמְבַּ"ם:

יב **וְיוֹלִיכָנָּה לַכֹּהֵן**. כְּלוֹמַר שֶׁאֵינוֹ רַשַּׁאי לְהַנִּיחָהּ בִּמְקוֹם הֶפְקֵר, אֲבָל לֹא שֶׁמְּחַיָּב הוּא לַהֲבִיאָהּ אֶל הַכֹּהֵן, דְּאֵין יִשְׂרָאֵל חַיָּבִים לְהַטְפֵּל וְלַהֲבִיאָהּ מִן הַגֹּרֶן לָעִיר. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

יג **מִשְּׁמֹנָה לַשְּׁמִינִית**. וְהוּא הַקּוֹרְטוֹב. וְדִרְכָּן לְהַפְלִיג בִּמְדָּה זוֹ מִפְּנֵי קַטְנוּתָהּ, שֶׁכֵּן אָמְרוּ אֲפִלּוּ חָסֵר קוֹרְטוֹב. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ט

יד **שֶׁשָּׁם פָּרָה**. דְּשָׁמִין פָּרָה וַחֲמוֹר וְכָל דָּבָר שֶׁעוֹשֶׂה וְאוֹכֵל כְּדִתְנַן בְּמַשְׁנָה ה' פֶּרֶק ה' דְּבָבָא מְצִיעָא:

משנה י

טו **בִּרְשׁוּת כֹּהֵן**. מְפָרֵשׁ בַּיְרוּשַׁלְמִי דְּלֹא קָאֵי בִּרְשׁוּת כֹּהֵן אֶלָּא אַחוֹלִין, הָא קָמַיְתָא אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת כֹּהֵן. הָר"שׁ. וְכֵן פָּסַק הָרַמְבַּ"ם: